

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON Nr. 226.

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administrație. Prețul după tariful și învoială.

Manuscrisele nu se înnapoiesc.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

Chestiunea română în lumina dreptului public.

De Dr. Valer Moldovan.

III.

Punctul de vedere al Maghiarilor.

Lupta frumoasă, ținută la un înalt nivel, ce-au purtat-o deputații români în fața lui Alexandru Mocioni la 1868 împotriva legii de naționalități a ridicat valoarea deosebită a legii de vedere principiar al Românilor și al Maghiarilor.

Legea aceasta precum am spus e pusă pe baza drepturilor individuale cetățenești ea disolvă naționalitățile în atomii ei constitutive și numai acestora le acordă drepturi de natură națională.

Românii din contră au ținut și în azi cu tărie la recunoașterea națiunii române înșiși al drepturilor de naționalitate.

Generațiile mai tinere ale Maghiarilor, și durere prin influența universităților maghiare, o mare parte și a Românilor sunt convinși, că punctul de vedere potrivit s'a născut deodată cu constituția milenară și e o piatră unghiulară, o dogmă a politicii de naționalități a Maghiarilor, dela care ei nu s'au abătut nici când nici cât e negru sub unghie.

Imi va fi ușor ca să sfarm și această legendă chiar cu argumente luate din legi și proiecte de legi în chestia naționalităților fabricate de ei. Voi arăta, că numai în comisia plenară exmisă pentru pregătirea legii de naționalități din 1868 s'a ivit întâiași dată concepția *individualistă* a drepturilor de naționalitate. Chiar și subcomisia constătoare din d-nii Nyáry Pál și Kerkápolyi Károly au acceptat punctul nostru de vedere: al *egalei îndreptățiri naționale și nu individuale*.

Dar să ne ținem de obiect: Cel dintâi document despre un proiect de legiferare în chestia națională e proiectul de pacificare din 14 Iulie 1849 dintre Balcescu și Boliac, refugiații români din principate și în-

tre Kossuth în vederea unei împărțiri româno-maghiare.

Paragraful 1 al acestui proiect zice:

§ 1. Valahii formează o naționalitate separată și în actele publice vor fi numiți în viitor Români.

§ 2. Guvernul Ungariei acordă liberă desvoltare tuturor *naționalităților*, cari fac parte din Ungaria; se acordă și Românilor *garanții naționale*.

E interesant și proiectul de lege primit din partea dietei refugiate la Seghedin în 21 Iulie 1849 prezentat de ministrul președinte Szemere. În punctul principiar al chestiunii legea aceasta se exprimă precum urmează:

„Dezvoltarea liberă a tuturor *naționalităților* locuitoare între hotarele Ungariei se garantează prin următoarele dispozițiuni”. (Urmează apoi partea specială).

În anul 1861 9 August președintele camerei din Pesta anunță, că comisiunea pentru studierea chestiei naționale și-a prezentat raportul.

Acest raport conține în motivare următoarele două principii:

a) „Cetățenii de orice limbă ai Ungariei în privința politică formează numai o națiune, națiunea ungară unitară indivizibilă.

b) Toate popoarele locuitoare în țară anume: Maghiarii, Slavii, Români, Nemții, Sârbii, Rutenii etc. sunt a se privi de națiune *naționale* egale care pot să-și valideze în deplină libertate și fără o restrângere pretensiunile lor speciale naționale între limitele unității politice a țării pe baza libertății individuale și de asociere.”

Baza aceasta de drept public e identică în esență cu cea a deputaților români din 1868.

Se recunosc anume diferitele naționalități ca unele cari au drepturi egale în chestiunile lor speciale naționale. Între aceste naționalități e numărată expres și cea maghiară. Totalitatea acestora formează apoi națiunea politică ungară unitară.

Tot ce e suspect în declarația aceasta e codița dela fine, în care se zice, că singuricele naționalități au a-și exercita drepturile de na-

ționalitate „pe baza libertății individuale și de asociere”.

Clausula aceasta ambiguă și în vădită contradicție cu declarația principiară a „egalei îndreptățiri naționale” dela începutul propoziției ne dă să presupunem deja acea influență a lui Deák, acest politician astut a cărui mentalitate se reoglindează și din operatul comisiei parlamentare din 1868 și din însași declarația principiară a legii de naționalități.

În 25 Iunie 1867 subcomisia pentru legea de naționalități își înaintează comisiei parlamentare plenară elaboratul. Acest elaborat scris de Nyáry Pál și Kerkápolyi Károly declară ca principiu: „că a primit *egalitatea naționalității popoarelor locuitoare în țară* și s'a născut a pregăti, un astfel de proiect de lege prin a cărui acceptare acelea *să poată liber validați pretensiunile naționale* până la acele margini cari se defig prin unitatea politică a țării adecă prin integritatea legislațiunii și a administrațiunii politice a ei.”

Proiectul e împărțit în capitole și fiecare poartă titlul caracteristic:

Cap. I. Drepturi de naționalitate pe terenul administrativ.

Cap. II. Drepturi de naționalitate pe terenul jurisdicțiunii.

Cap. III. Drepturi de naționalitate pe terenul iustitiei etc.

Iar §-ul 35 al acestui proiect zice:

„*Egala îndreptățire a fiecărei naționalități* locuitoare în țară stabilită în §-sii antecedenti se declară de lege *cardinală a țării*.”

Comisia plenară însă n'a primit punctul de vedere principiar al subcomisiunii, ci a acceptat pe față baza drepturilor *individuale*.

Raportul comisiei o spune verde:

„Ea (adecă legea proiectată de ei) *exprimă declina, ecila îndreptățire a limbii pentru individ*.”

Această concepție inspiră și din § 1 al acestui proiect:

§ 1. „Toți cetățenii Ungariei formează în privința politică o națiune, una și nedespărțită națiune ungară al *cărei membru egal îndreptățit este tot cetățeanul*, fie de ori ce naționalitate.

Această declarație principiară s'a primit din partea camerei cu o singură modificare stilară făcută din partea lui Deák, care față de textul comisiei își făcuse obiecțiunea, că din el apare așa lucrul ca și când camera abia acum ar crea națiunea politică și ar decreta egala îndreptățire, pe când ele au existat de când e lumea. Astfel apoi introducerea legii din 1868 art. XLIV modificat în sensul propunerii lui Deák a primit următoarea formulare:

„După ce toți cetățenii Ungariei formează chiar în conformitate cu principiile fundamentale ale constituțiunii din punct de vedere politic o națiune, națiunea ungară unitară și individuală a *cărei membri egali îndreptățit e fiecare cetățean al patriei* aparțină el ori cărei naționalitate etc. etc.”

Această lege poartă pomposul titlu despre *egala îndreptățire a naționalităților*!

Cu acelaș drept ar putea purta titlul despre *egala sugrumare sau egala atomizare a lor*.

Urmările fustele ale acestei formulări măestrite, viclene le știm cu toții.

Pe vremea lui Deák, Ötvös încă se mai făcea și observa distincția între „națiunea politică ungară” și între „națiunea genetică maghiară”. Aceasta din urmă a fost privită încă și în 1878 de-o naționalitate ca și celelalte.

Anume codul penal prevedea delictul agitației unei naționalități în privința celeilalte. Sute de ziarisți români condamnați pe baza §-lui 172 din codul penal au avut barem mângăerea de-a fi demonstrat prin suferințele lor existența și a naționalității maghiare.

Cu încetul însă opinia publică maghiară a început se identifica „națiunea genetică maghiară” cu „națiunea politică ungară” dat fiind că în limba lor pentru „ungar” și „maghiar” au numai un singur cuvânt.

O altă fasă de dezvoltare a fost tălmăcirea din însași legea de „naționalități” a tezei, *cinici nu există naționalități în Ungaria, ci numai cetățeni maghiari cu buze streine*.

Iar coroana la toate a pus-o niuzința lor utopică de-a preface pe a-

cești cetățeni naționalicește atomizați, maghiari adevărați și în grai și în sentimente, adecă de-a preface statul Ungar poliglot într'un stat național maghiar și etnicește.

Iată unde duce o lege echivocă. Decâte-ori o iau în mână îmi vin în minte cuvintele lui Klonics care propusese lui Iosef I, ca întărirea privilegiilor Sârbilor să fie obscură și cu două înțelesuri, ca în viitor ele să poată fi explicate în mai multe chipuri: terminis obscuris aut verbis ambiguis, quae futuris temporibus diverse modo intellegi ac interpretari possint.

Se pare că Kolonics și Deák au fost de-o viață, — nu după sânge — ci după înrudirea sufletească.

Punctul 4 al programului nostru din 1881 cere revizuirea legii de naționalitate în favorul nostru, fără de-a spune apriat că revizuirea să cere în punctul principiar sau în cel special dispozitiv al legii

Scopul acestui articol e se lipsesc de-o iluzie și pe cei puțini ai noștri cari văd în articolul XLIV din 1868 panacea tuturor relelor ce ne bântuie și cari s'ar mulțumi și cu legea aceasta.

Rușii pentru Rutenii din Ungaria. Mercuri a avut loc în biserică învierii din Petersburg o slujbă religioasă pentru Rutenii din Ungaria, la care au asistat numeroși deputați și senatori. În decursul slujbei preotul bisericii a rostit un discurs arătând, că *de datorita Rușilor a venit în ajutorul fraților lor*. În jurul bisericii erau postate agenți polițienesci și cazaci, deoarece erau temeri de demonstrații anti-austriace.

Prim-miniștrii Venezelos și Passici au sosit alaltăseară la Belgrad. În drumul lor spre Belgrad s'au oprit câteva ore în Budapesta. În timpul acesta Venezelos a făcut câteva scurte vizite lui Tisza și Andrásey în treaba de ziarisții maghiari asupra rezultatului călătoriei lor în străinătate și ministrul au refuzat să facă comunicări. Cu toate acestea Passici a ținut să declare, că *restabilirea unor relațiuni bune între Monarhie și Sârbia depinde numai dela atitudinea Austro-Ungriei*.

G. Bogdan-Duică:

Românii și Ovreii.

— Fine. —

Pericolul cel mai mare care ne amenință în urma cuceririi ovronești, este fără îndoială *emigrarea*. Prin ea așeză și puterea noastră de expansiune economică, și situația geografică a noastră ca popor.

În legătură cu emigrarea Ovreilor în America, d-l Bogdan-Duică stabilește cu ajutorul *statisticii* următoarele: »În America Ovreii găsesc condiții mai bune decât orice altă nație», 2) »emigrațiunea ovronească nu distruge familia ovronească» (după scriitorul ovroneu I. Hersch, care mai afirmă despre emigranții jidani, că 3) »Totuș este sigur, că ceice emigrează fac o afacere bună» (p. 238, 241); pentru că din dovada făcută de acest scriitor ovroneu a tuturor să stabilească concluzia relativ la Români: »uman este a îngriji ca în viitor poporul nostru (cel românesc) să nu fie silit a emigra, deoarece nenorocirea lui va fi mult mai mare decât a neamului, căruia și în emigrare le-voia li mântuiește o irare mângâiere și plăcere: familia» (p. 23 a)

Și pentru că această mare nenorocire—emigrarea silită—să nu loviască poporul nostru, trebuie să ne gândim

la *apărarea* lui. Sistemul de apărare va arăta 1) mijloacele, cari să oprească imigrarea Ovreilor în provinciile românești și 2) mijloacele, cari să favorizeze emigrarea lor în ținuturile locuite de noi.

Lupta o pot purta și indivizii și statul. Fiind vorba de noi Români, în Bucovina, Ardeal și Ungaria lupta se va purta numai între om și om. În România această luptă va putea fi susținută și de stat.

Dl Bogdan-Duică cere mai întâi preșterilor români să aperse *biserica* românească de un atac, care vine din partea unei națiuni, despre a cărei religie și despre al cărei Dumnezeu, autorul zice într o încheiere la pag. 11: »Dumnezeul care admite astfel de rugăciuni nu merită să fie părăsit și scorbât de pe toate treptele înălțimii la care îl pun credincioșii lui orbiți de tradiție?» Întărind biserica, se va întări statul.

Țăranul, se știe, este exploatat de ovronești. Din nepriceperea lui, din prostia lui Scăpându-l de prostie, îl vei scăpa de exploatare. Prin urmare dă-i școală; cât mai multe și mai bune școli și cât mai mulți și mai buni învățători!

Iar dacă vom, ca în România să nu se întâmple ce s'a întâmplat în Bucovina, dacă vom, ca țărani Mol-

doveni să nu devină «clavi ai Ovreilor» (organizatorilor), trebuie cu ori ce preț să oprim pe Ovreii români să pătrună în țara noastră. Legile țării îl opresc. Cu toate acestea am văzut, că o cincime din toți Ovreii trăiesc totuș la sate. Cine-i de vină? Dacă e de vină administrația, sănt de vină cu toții, căci o țară, care a ajuns să nu aibă o administrație cinstită, are de sigur o viciață politică necinstită. Și pentru necinstea în politică sănt responsabile toate partidele; cu excepția acolora, cari luptă ca să scoată necinstea din politică.

Încă odată se adresează deci autorul către toți politicienii României, către conducătorii lor, cerându-le să facă singura politică, care mai poate crește puterile noastre și le poate scădea pe-ale dușmanilor ori ale străinilor: *politica de rasă*. Apelul trebuia să se facă deoarece curată politica de rasă face numai partidul naționalistilor democrați, cari au dat soluția chestiei ovronești înaintea d-lui Bogdan-Duică și întocmai ca dânsul. Și deci iarăș stă d-l Bogdan-Duică lângă d-l Iorga, deși nu este înscris în partid.

De-aceea singurul remediu pentru evitarea conflictelor deschise ce s-ar ivi cu vremea între Români și Ovreii este — după părerea d-lui Bogdan-Duică — *românizarea Ovreilor*, (pg. 213). Aici ni se pare că descoperim o *inconsecvență* în strânsul lanț logic al autorului, cu care inconsecvență se pune iarăș a lăturea de d-l Iorga, căci în scrisoarea publică adresată acestuia li

reproșa doar, că în general d-l Iorga admite posibilitatea împământării Ovreilor. Însă d-l Bogdan-Duică le dă acestora înzadar sfatul, să aștepte, până se românizează și, pentru că românizarea să înainteze mai repede, să întemeieze o societate de românizare ca Ovreii unguștii «cari au întemeiat pentru Nordul Ungariei o societate de maghiarizare a Galicienilor proaspeți» (p. 213), căci aici va trebui să clarificăm cu noi, ce în Ungaria, cari știm și simțim cum se lucrează aici: Agerimea autorului nu a putut prinde dintr-o stare luată din carte, și «cest *tertip* ovronec. Societatea de maghiarizare a Ovreilor nu este altceva decât încă un fir, și încă unul tare și gros, din vasul painjenis, pe care l'au știut țese Ovreii din Ungaria peste ochii politicienilor ungarilor, pentru că la adăpostul unor forme ei să se poată dezvolta cu ajutorul statului ungar. Acesta e-n stare să-și dea și cămașa de pe sine, dar li asigură numai — chiar plin-tr-un «pact» — că vrea să te maghiarizezi. Dar pentru a putea da astfel de asigurări trebuie să fi un *popor, îndreptat* popor, cu o religie ca cea ovronească!

Ei pot deci aplica și o astfel de tactică; noi nu. Și de aceea noi să nu le reorandăm românizarea ci emigrarea. Aceasta este un remediu mai sigur, decât problematicul schimb al limbii de conversație.

Cele mai sigure remedii sănt însă celelalte:

Scoaterea din circulație — în ținuturile românești — a capitalului ovronec, care robește prin împrumuturi și cămătărie. Aici deschidem o chestiune, foarte importantă, căreia li dăm deocamdată formularea aceasta: N-ar fi oare încă un mijloc de luptă contra Maghiarilor, dacă noi, cari știm cum *distruge* Ovreii, le-am ușura venirea și colonizarea lor printre Maghiari? Aceștia doar li privesc bucuros în credință, că se înmulțesc Maghiarii cu tot atâția Ovreii imigrați. În cazul acesta România ar fi trebuit să înființeze în locul abatorilor dela graniță, cari lăfărează carne de vită, niște școli de maghiarizare, cum le proiectează dl Bogdan-Duică, pentru a da Ungariei Maghiari mozaici gata și înzestrați cu pașaport de liberă trecere peste Carpați.

Revenim. Contra capitalului ovronec ne vom lupta cu ajutorul *bâncilor* sătești sistem Raiffeisen. Așa luptă Români din Bucovina. În România în special trebuie susținută „*concurența băștinășilor*, concurența națională” față de tot industriașii și negustorii ovronești; *urbanizarea* elementului ovronec; ocrătirea lucrătorilor români, care ar trebui să fie mult mai eficace și mai simțită (p. 240 și 224.)

Dar statul și societatea românească nu se poate mulțumi numai cu aplicarea acestor mijl ace, cari vor accelera desigur emigrarea, ci va trebui să ovronească și imigrarea din Galicia, de unde ei emigrează supt presiunea acolorași mijloace, ce-ar fi să se aplice acum și

1) București 1913. „Tipogr. Românească”, Mița II-a, 266, pag. Lei 2—.

* „preșterii se ocupă cu judecarea mitropolitilor și alte mănăstiri, cari nu pretind multă cugetare și gândire.. (pag. 3, 4).

Vizitele dela București.

(C.) Ce s-o fi pus la cale în București? — ne întrebăm toți, cu o legitimă curiozitate; și nu numai noi, muritorii de rând, ne întrebăm, ci se întrebă, în toate capitalele europene diplomații cei obișnuiți să se inițieze în secretele zellor.

Se pun bazele unei alianțe balcanice? Impotriva agresiunii bulgaro-turcești, ori alianță a tuturor balcanicilor pentru a mântui de exploatare economică și tutelă politică statele peninsulei, inclusiv România?... Ori poate, socotind imposibilă intrarea României într-o alianță sârbo-greco-muntenegreană, d-nii Venizelos și Pasić au trecut prin capitala României numai ca să ia ultimele garanții pentru respectarea tratatului dela București?.

Iată atâtea întrebări pe cari și le pun până și cetitorii de gazete săptămânale ai continentului nostru. Noi, Românii, cari ținem de atâtea vreme tratative de pace la Budapesta, ne punem întrebări încă și mai multe.

E incontestabil, că nu numai Rusia, ci statele balcanice victorioase în Iulie trecut, cu România împreună, doresc în bună înțelegere raporturilor lor cu Bulgaria, și aceasta, fără îndoială, nu de teama agresiunii bulgarești, ci din același spirit de bunăvoință și cavalerism, care a oprit intrarea armatei românești în Sofia și a împiedicat amputarea radicală a Bulgariei. Bulgarii, însă, își precupețesc apropierea; și, în adevăr, pierderea Istipului, Coceanei și Cavalei II doare mult. E incontestabil, că la Petersburg, cu prilejul vizitei d-ilor Venizelos și Pasić, a fost vorba de aceasta. Primul-ministru sârb a dat chiar a se înțelege, într-un interview, că Serbia e dispusă să facă tot posibilul spre a înlesni apropierea Bulgariei. Venizelos mai puțin; în tot cazul mai mult decât regele său... Chiar la Sofia cresc speranțele într-o ușoară corectare, prin bună înțelegere, a tratatului din București, și, în capitala Bulgariei, se repetă, zilnic, declarația că nu există nici o alianță bulgaro-turcă... Putem să adăugăm că o asemenea alianță cu greu ar putea fi concepută, într-un caz, ținând seamă de situație, ea n-ar putea folosi Bulgariei, nici acum și nici în viitor; pentru Turci, însă, singura amenințare în Europa rămân deocamdată Bulgarii.

Dar aproape tot așa de greu am putea concepe o rectificarea de frontieră greco-bulgară. Visurile Grecilor și ale regelui lor alegă departe pe coasta grecească a Egei, spre Constantinopol. E admisibil să se oprească cineva în drum, dar să dea înapoi, nu tocmai. Și dacă retrocedarea Cavalei face parte din programul rusesc, nu face, însă, parte și din programul Germaniei și al lui Wilhelm II-lea, cumnatul lui Constantin. Nu mai vorbim de Austro-Ungaria, care, pe zi ce trece, va trebui, tot mai mult, să se tragă spre casă.

În Moldova. Dl. Bogdan-Duică pare a se gândi la un oarecare mijloc, care să-i resolvească *dela graniță*, când el ar voi să intre în țară (p. 88).

Iar față de ceice se găvesc în țară se va aplica *expulzarea*. Contra urii, care încălzește pe Ovrei contra „halmanilor” >Frăul cel mai românesc ar fi deschiderea granițelor pentru toți iasturii și imberbi, cari vorbesc în țara românească despre revoluția ovrească. Pentru toți țara nu poate avea decât o singură vorbă: Afară! (p. 33). De ce n-a-a face așa, se întrebă dl. Bogdan-Duică, când noi Românii nu suntem cu nimic mai răi decât alți Europeni (p. 244)?

Dar dacă Ovrelli nu urmăresc robirea economică a celorlalte națiuni, dacă ei vor să cu toată sinceritatea să renunțe la idealul creării unui stat ovreiesc și *vreau* să se desnaționalizeze — altcui lupte-se cum se luptă toate popoarele, — chiar cu Bar-Kocubi în frunte, — și recunoscă acest ră în dreptărea la întrebarea tuturor armelor de luptă — dacă vreau să se contopească cu celelalte popoare, atunci să-și dea seama de încă un lucru.

Ceeace a făcut din ei explozătorii și jafătorii tuturor celorlalți oameni este *religia* lor. Vorbirea unei *limbi străine* și uitarea celei materne încă nu însemnează la ei desnaționalizare. >Asimilare serioasă este numai *părăsirea confesiunii* (p. 129).

Și pentruca aceasta să se poată realiza >problema raționalizmului ovre-

Dar mai e cu puțință ca să i se fi făcut Bulgariei posibilă apropierea pe baza unor compensații ulterioare — și atunci, cu garanții suficiente, reconstituirea alianței balcanice e probabilă.

În România, de câțiva ani, a crescut foarte mult curentul pentru o politică externă independentă a regatului românesc. O politică externă de „mână liberă”, cum ar fi, acea *internă* de sugrumare a națiunilor nemaghiare acordată de Viena nobilimei și burgheziei maghiaro-evreiești... Curentul acesta a fost privit, dela început, cu toată simpatia de noi, Românii din Ungaria și de presa noastră. Din alipirea României la Austro-Ungaria noi n-am câștigat nimic. Ar fi greu să ne rostim dacă România a câștigat ceva din această alipire. Pe viitor însă e exclus, ca România să aibă vre-un folos dintr-o alianță cu Austro-Ungaria, iar o alianță inutilă e *păgubitoare întotdeauna*, dar mai cu seamă în împrejurările noastre. Cele 7 milioane de maghiari nu ne-au >drobit, fiindcă nu ne-au putut >drobi; și nu ne vor >drobi în viitor, pentru același motiv. Pierzând însă prioritatea României asupra noastră vor împărți cu noi, de acum, mai mult, grijile viitorului.

În Iunie trecut nu se mai găsea nimeni în România, care să vadă, în viitor, o altă politică externă pentru regat, de cât aceia a nărilor *Phere* — și cel mult o legătură cu Balcanicii Bărbații de stat ai României, în a căror înțelepciune avem de at-fel toată încrederea, pot să libereze steagurile țării de orice angajament... În ziua în care la Budapesta se târguesc, la masa verde, concessiuni, noi suntem *sdrobiți* în alegerile județene și *despuiați* de vre-o 15 cercuri electorale. Noi, aceștia cari suntem străni de culisele tratativelor româno-maghiare, ne închinulm că rațiuni superioare au pretins ca tratativele să continue totuși...

Deși o legătură cu balcanicii — cu Sârbii, Muntenegrenii, Grecii și chiar Bulgarii — nu ne-ar fi decât simpatică, socotim că România, chiar rămânând în afară de orice alianță, va continua să fie arbitru situației în Balcani; iar atunci când, în vremuri de pace, fie în vremuri turburi, va trebui să ia atitudine, se va putea bucura de binefacerile atât de prețioase ale libertății de acțiune. Ar fi vătămător să mai continui a stăpâni credința că, în vremea noastră, un stat național, cum e România, poate fi periclitat fiindcă se găsește între două împărțiri mari, politice.

Din chipul cum au fost primii — odată! — cei doi prim-ministrii balcanici, la București; din primirea strălucită a Moștenitorului grec la Curtea regală și princiară română, și, poate, chiar din nervozitatea și brusca schimbare la față a pacificatorului Tisza, putem deduce că România va căuta să

esc trebuie să fie disolvarea religiei lor! (p. 13). Prin urmare: întâi o altă morală, morală creștină, prin ea alta însușiri etnice, pentruca distanța între ei și alte popoare să nu fie o prăpastie apoi vă putem primi, fiindcă atunci nu vați mai fi... Ovrei. Că, de fapt, astăzi Românii înțelegesupt Ovreu noțiunea antică și >creștinului și lupta oricărei națiuni contra Ovrellor este în aceeași vreme vechea luptă a lui Iuda contra lui Cristos, a răstignitorilor contra Răstignitului. Noi însă nu mai sântem blânzi; a fost El blând pentru noi toți!

Cum să și fi blând, când constatezi, prilej după prilej, că zile de secerș bogat au fost pentru ei mai ales vremile de nevoe și *zăpăceală* (p. 98). Și cât de mult a suferit-o aceasta și România numai acum în timpul campaniei în Bulgaria! Ce-a făcut atunci presa jidovită? Și nu se găsi nimeni, care să le poruncească >afară din țară.

Chiar dacă d-l Bogdan-Duică și-ar fi scris documentata sa operă, numai pentru a aduce la această concluzie finală >disolvarea religiei ovreiești, a făcut bine că a scris-o. Căci în această concluzie triumfă încă odată spiritul *uman* al autorului, care a voit desigur să arate, că se poate scrie despre Ovrei și fără ură.

Cetitorul se va mira poate, că dându-ne seamă despre o scriere, nu

întreție pe viitor cu Austro-Ungaria relațiuni numai >corecte și va continua să-și consolideze, odată cu interesele ei economice, în Balcani, legăturile de aprriere de statele din Miază-zi în numele unor interese comune, legături inaugurate în vara trecută.

Că se va ajunge la o alianță sau nu, — aceasta nu e esențialul.

Nu socotim însă justificată temerea că o alianță balcanică ar putea fi târâtă în apele politice rusești.

Interesele slavilor de sud, mult dacă se mai întâlnesc într-un punct cu interesele rusești — și de aci, se ciocnesc.

Pactul româno-maghiar. Iei-colea se mai ivesc unele știri în legătură cu pactul, dar ele sunt puțin importante. Amintim aci câteva: Cercul cetățenilor din Buda a aranjat un dineu în onoarea deputatului lor, *Berzevicy*. Acesta a rostit la masă o vorbire, în care a atins chestiile politice actuale. Despre pact a zis, că cunoaște din fir în păr dispozițiile pactului, dar nu vede în ele nici un gravamen contra culturii maghiare.

Reuniunea culturală din județul Zemplin și-a ridicat protestul contra pactului, în ședința ținută în 10 l. c. Hotărârea s'a trimis la amândouă camerele.

Șovinismul aduce în conexiune și împărțirea cercurilor cu pactul. Zice, că Românii sunt favorizați.

Într-o ședință de la clubul național al muncii contele Tisza a făcut comunicări în privința aceasta.

După consfătuirea Daniel Gabor vicepreședintele clubului a spus următoarele unui ziarist:

Am discutat și asupra pactului cu Românii și noua împărțire a circumscripțiilor electorale. Am stabilit, că în Ardeal să se înființeze șase circumscripții electorale în care Românii să aibă *majoritate absolută*. Vor fi apoi câteva circumscripții în cari Românii să aibă oarecari șanse de reușită.

Atât!

Opoziția și camera. Am amintit, că viitoarea ședință a camerei se va ținea Marți, în 17 l. c. și la ordinea zilei va fi proiectul de împărțire a circumscripțiilor electorale.

Consiliul prezidenților opoziționali în intrunirea de Mercuri, a decis ca opoziția să ia parte la dezbaterile proiectului. Șefii fiecărui partid vor face declarații, dar nu vor provoca discuții mai lungi ca proiectul să ajungă cât mai curând la valoarea de lege. Numai așa e posibil, ca alegerile viitoare să se facă pe baza noii legi electorale.

Tot în ședința aceasta s'a decis ca opoziția să facă în cameră o propunere de neîncredere față de prezidiu, din cauza atitudinii sale volnice și nedrepte.

I-am găsit >greșeli. Numai în 2—3 puncte n-am avut *aceleași* păreri cu autorul. Datorim deci și-n privința aceasta o lămurire despre carte.

Autorul cărții are o hotărâtă atitudine: *contra Ovrellor*; *contra politiciile* lor. Întreb: există vreun român din Ungaria care să fie *pentru* politica Ovrellor?

Toate celelalte concluzii ale autorului emanează din aceasta. Sprijinindu-se pe ea, ele nu pot fi pentru noi altceam decât *adevărata*.

În al doilea rând: cartea este o scriere de *informație* exactă. Ceeace este original în carte este comentarul informațiilor în sensul tezei: >contra politiciile ovreiești. Informațiile le dau înșși scriitorii *ovrei*. O asigurare mai științifică contra neadevărului și contra concluziilor false nu se poate închipui. Vom recunoaște deci, că d-l Bogdan-Duică ne-a dat o excelentă motivare a meetingurilor anti-ovreiești, pe cari le organizase în toamnă.

Iar întrucât împărțirea materialului în capitole și mulțimea datelor statistice ar fi putut sau ar putea zăpăci puintel pe unii cetitori nededați cu astfel de lucrări științifice, ei vor găsi în această dare de seamă o potecă, care li va scăpa de rătăcirii și le va ușura înțelegerea intențiilor d-lui Bogdan-Duică și a folosului cărții. Celce va profita atâtea din cetirea rândurilor acestora a câștigat destul.

B. B.

Reorganizația aviației militare în Austro-Ungaria. Din Viena se anunță, că comandamentul armatei a hotărât să reorganizeze corpul de aviație. Se va înființa un batalion de aviație compus din 4 companii, din cari fiecare va avea 26 de aeroplane.

Vizita regelui Angliei la Viena. >Magdeburger Zeitung află din Londra că regele George al Angliei avea intențiunea să viziteze la primăvară pe Maj Sa Monarhul nostru, dar politica internă îi face imposibilă o călătorie în străinătate.

Imediat după rezolvirea chestiunilor interne, regele Angliei va întreprinde însă această călătorie, în vederea unei apropieri între Viena și Londra, raporturile fiind cam reci dela vizita defunctului rege Eduard la Ischl.

Prin ultima vizită a arhiducelui moștenitor Franz Ferdinand în Anglia, s'a creat de altfel drumul spre o mai strânsă cordialitate.

Externe.

Deschiderea parlamentului Angliei.

Parlamentul Angliei a fost deschis Marți printr-un discurs al tronului citit de regele, care constată că raporturile cu Puterile streine continuă a fi amicale. Regele se simte foarte fericit de a putea în curând să viziteze pe dl Poincaré și să probeze astfel raporturile cordiale dintre cele două țări. Speră că tratativele Angliei cu celelalte Puteri în privința acordului privitor la Albania și în insulele Egee vor contribui la păstrarea păcii în Sud Estul Europei. Deasemenea are încredere că, după sosirea noului suveran se va face progres spre o guvernare eficientă și fermă a Albaniei.

Discursul anunță că proiectele de legi, asupra cărora au fost deosebit între cele două Camere în sesiunea din urmă, vor fi prezentate din nou. Regele regretă că silițele de a se ajunge la o soluțiune echitabilă a *problemei irlandeze* au fost fără îmandă până acum; dorește ca toate partidele să colaboreze spre a face să dispară toate neînțelegerile.

După cetirea discursului tronului a urmat o vie discuție în Camera Comunelor. Un deputat a spus că punerea în aplicare a legii Homerule nu se poate face fără vărsare de sânge. A răspuns primul ministru Asquith, al căui răspuns n'a produs însă mulțumire generală.

Pe urmă a luat cuvântul Chamberlain, care a spus că constată o schimbare în atitudinea primului ministru. D. Asquith recunoaște gravitatea situației și nu mai ia o atitudine energică contra Home-rule-ului. Primul ministru recunoaște că guvernul trebuie să găsească o modalitate pentru introducerea acestei legi, astfel s'ar pomeni în față cu o puternică răscoală civilă. Oratorul roagă guvernul să facă tot posibilul spre a evita un războiu civil.

Principele de Wied

este obiectul unor vii manifestații de simpatie din partea albanezilor italieni. Telegrame din Roma anunță, că din mai toate țargurile și orașele albaneze din Italia au sosit principele de Wied sute de telegrame de urări. Comitetul albanez din Milano l-a trimis o adresă de omagiu salutându-l ca pe un nou liberator ce se pregătește să aducă poporul albanez renăscut la o nouă viață printră sprigii apărători ai civilizației europene.

Colonia română din Roma i-a adresat o telegramă salutând pe noul simpatic Suveran al Albaniei, amică și aliată firească a Regatului glorios al lui Carol cel înțelept și al reginei soate >Carmen Sylva.

După informații din Isvor autorizat, delegațiunea albaneză se va duce la Neuwied în ziua de 20 a lunii curente.

Ziarul >Italia comentând vizita principelui de Wied la Roma, scrie că ea a fost scurtă dar rodnică în urmări importante și că întrevederile ce tânărul suveran le-a avut atât cu regele Victor Emanuel cât și cu marchizul di San-giuliano și d. Giolitti vor fi de cea mai mare importanță pentru îndrumarea ca și pentru destinele noului Stat.

Întrun interview acordat la Roma unui ziarist prințul de Wied a declarat între altele că noului stat albanez nu îi se va da deocamdată parlament, în schimb va fi organizat un senat, în care vor fi reprezentate toate parturile albaneze. Despre călătoria sa a spus, că la 24 l. c. va pleca spre

Triest; iar de-aci la Durazzo, însoțit de mai multe vase de războiu.

Noul cabinet svedez

Din Stockholm se anunță, că noul minister de Geer nu va face probabil altceva decât să disolve parlamentul și să pregătească noile alegeri. Votarea proiectului militar de către parlamentul actual e exclusă, de oarece cei 100 liberali și 64 socialiști sunt contra proiectului și numai 64 de deputați din dreapta sunt pentru.

Un advertisement contelui Tisza. Ziarul >Reichspost comentând eșuarea tratativelor de împăcare scrie între altele:

Presa ungară și românească anunță că tratativele dintre guvern și românii nu au dat nici un rezultat. În cazul acesta eșecul ar fi fatal, căci tratativele urmăreau înlăturarea dușmăniei dintre statul maghiar oficial și românii din Ungaria, dușmănie pricinuită de nedreptățile politice și cetățenești a românilor. Acest fapt a împiedecat pe românii, cari sunt un popor excelent și de mare valoare pentru stat, și a privat Ungaria de anumite forțe pe cari monarhia le-ar fi putut valora cu folos. Împăcarea românilor, încetarea maghiarizării cu forța și a abuzurilor politice față de românii a devenit o necesitate de stat imperioasă, fără a mai ține cont de drepate.

Acum însă aceste tratative au stagnat. Comentariile ungurești spun că din vina românilor, dar s'a putut constata că în decursul tratativelor românii au făcut tot ce le-a stat în putere pentru a ajunge la o împăcare cinstită. Dorințele lor erau susținute și nicăieri nu ar fi latâmpinat rezistență. În consecință cauza nu poate fi de cât recalcitranta guvernului ungar, iar acest fapt dă o tristă dovadă despre calitățile, cu cari e dotat contele Tisza ca bărbat de stat. Cu greu te poți gândi la adevăr, căci *consecințele ar fi cât se poate de grave și vor avea un efect defavorabil chiar asupra politicii noastre externe*. Probabil în ultimul moment rezultatul se va schimba, căci în caz conțur Tisza ar suferi cea mai teribilă înfrângere politică.

Din despărțământele „Asociațiunii”.

— Conferințele despărțământului Turda al „Asociațiunii” —

În numărul 269 din 1913 al Gazelei Transilvaniei s-a dat un raport scurt despre primele trei conferințe aranjate de despărțământul Turda al Asociațiunii.

Impresiile și rezultatele sunt t.t. așa de bune și multămitoare în ce privește conferințele ținute din 21 Decembrie 1913 până în 1 Februarie c.

În 21 Decembrie a vorbit Dl. Dr. Ioan Boeriu despre istoria anilor 1843-49, fiind ascultat cu mare atențiune. A urmat un monolog cu sentiment și bine predat de D-voara Georgina Nicoară din Sînd, apoi s-au arătat cu schiepticonul scene din istoria română.

În 28 Decembrie a vorbit Dl. Dr. Valer Moldovan, directorul despărțământului, despre istoria românilor din Ungaria dela 1849 până în zilele noastre, făcându-ne cunoscută aarea românilor sub absolutism, în epulul vieții noastre politice, formarea partidului național, conferințele naționale, luptele noastre politice, apoi procesul memorandumului și activitatea cu rezultatele ei. A declamat cu mult succ a *Dr. Romul Feștan* poesia >Moartea lui Fulger de G. Cușuc, apoi au urmat proiectiuni cu schiepticonul, 105 vederi din România, interpretate de Dl. Dr. Ioan Boeriu.

În 4 Ianuarie c. a vorbit Dl. Aurel Feneșan despre istoria Mînteniei dela descalcare până la unirea principatelor. Apoi a cântat două cîntece și două cântări ecruu tinerimii conduse de Dl. învățator Boșca.

Cu ocaziunea asta am avut lăccarea a asculta pe profesorul de teologie din Blaj, Dl. Dr. Ioan Sâmpălean, vorbind >Despre meserii. Dașul a făcut antiteza în re natură și artă, ne-a arătat avantajele meseriilor mai ales pentru noi românii și ne-a dezvoltat cum meseriele numai așa succed, dacă măestrul are perfecțiune în ramul său, are educație națională, și principii morale. Publicul, între cari mulți meseriași, — a răspălat cu vii cuvîți f umosa vorbire, iar directorul despărțământului l-a exprimat mulțumite distinsului profesor. S'ara a fost masă comună în hotel, unde Dl. Dr. Sâmpălean a fost salutată din partea protopopului Jovian Murășan în numele

Turdenilor. In 4 Ianuar din tax...

In 11 Ianuar a vorbit Dl. Dr. Augustin Rafiu...

In 25 Ianuar a vorbit Dl. Dr. Iuliu Popescu...

In 1 Februar a vorbit Dl. Dr. George Patcean...

Tot atunci am avut ocazia...

Sara a fost masă comună in hotel...

In 8 Februar Dl. Dr. George Patcean...

A vorbit apoi profesorul din Sibiu...

Nu pot trece cu vederea deosebita...

In 15 Februar să va ținea ultima conferință...

Mal bine cercetate au fost conferințele...

Panama din Margitsziget.

E cunoscută nimeni banca de Circulație...

Singur pres-ei li s'a dat 370 mil Cor...

la 82, ziare și reviste. S'au dat apoi și la privați...

Tisza constată, că dintre membrii partidului...

Panama aceasta ne prezintă din nou un tablou...

Procesul Rutenilor.

Marele proces al Rutenilor se apropie de sfârșit...

Interogatorul.

Eri au fost ascuțați martorii din Bistra de jos și Lucica...

ȘTIRI.

— 31 Ianuarie 1914.

Știri din România. Mercuri seara a avut loc în sala Boulevard...

— Curtea de casație din București a adus alături o decizie...

Procurorul general a combătut recursul...

Intâi, pentru că o femeie nu poate înlocui în instanță pe procuror...

Un document. Un cetitor al ziarului 'Az Este' face atentă redacția...

Parastas. Ni se scrie: La 11 Feb. a. c. s'a servit în biserică...

D-nii Dissescu și Derussi la Budapesta. D-nii C. Dissescu...

Spargere. Făptuitori necunoscuți au pătruns noaptea...

Balul reuniunii «Crucea roșie» și bucătăria populară...

Mulțămită publică. Reuniunea femeilor române...

Resultatul acestor Serate a fost destul de satisfăcător...

Comitetul Reuniunii a destinaț din suma acesă...

Comitetul Reuniunii exprimă în prima linie...

Deasemenea exprimă mulțămă tuturor Doamnelor...

și au fost răniți cu toții de bucățile de fier și lemn...

Proiectul construirii unui pod peste Hudson. Din New York...

Avizul în tipografia noastră. Avizul aplicare momentană...

Aviatic. — Aviatorul Barlemin s'a urcat Mercuri...

Pe timpul de aviație dela Ville Coupuy s'a făcut...

— Aviatorul argentinian Neubery s'a urcat cu aeroplanul...

— Aviatorul german Thelen a făcut Mercuri înainte...

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Dimisia căpitanului poliției. Suntem informați...

Masca tribunului Axente executată de un tânăr sculptor...

Celelalte ziare sunt rugate a publica acest aviz.

O mare vânzare de vite, se va ține Luni în 16 Februarie...

Spargere. Făptuitori necunoscuți au pătruns noaptea...

Balul reuniunii «Crucea roșie» și bucătăria populară...

Mulțămită publică. Reuniunea femeilor române...

Resultatul acestor Serate a fost destul de satisfăcător...

Comitetul Reuniunii a destinaț din suma acesă...

Comitetul Reuniunii exprimă în prima linie...

Deasemenea exprimă mulțămă tuturor Doamnelor...

Reuniunea română de gimnastică și cântări.

Programul concertului

care va avea loc Mercuri în 5/18 Febr. 1914...

Dirigent G. Dima.

1. N. W. Gade: Crădasa telor (Elvstrud) baladă...

2. W. A. Mozart: Arle din opera «Nunta lui Figaro»...

3. R. Wagner: Arle din opera «Vasul fantasmă»...

4. Ambr. Thomas: Arle din opera Hamlet...

5. G. Dima: «Hora» piesă de concert...

Prețul locurilor: Balcon 5 cor...

Bilete se află de vânzare la librăria Zeidner.

ULTIME ȘTIRI.

Roma, 13 Februarie. Intre Anglia, Italia și Turcia...

Viena 13 Febr. «Neue Freie Presse» află din București...

Petersburg, 13 Feb. In trecerea sa prin București...

Proprietar: Tip. A. Mureșanu; Brătianu & Comp

Redactor responsabil: Ion Brătianu

Mulțămită publică. Reuniunea femeilor române...

Resultatul acestor Serate a fost destul de satisfăcător...

Comitetul Reuniunii a destinaț din suma acesă...

Comitetul Reuniunii exprimă în prima linie...

Deasemenea exprimă mulțămă tuturor Doamnelor...

A. Po-nelor Elena B. Băulescu, Elena Popovici, C. Pușcariu, M. Popea, V. G. Dani, Maria Dima, Ana Poporad, Iordani, Eleona, Maria Dușolu, Maria Dr. Dr. Bunea, Elena Pricu, Valeria Sulică, Maria Cristea, Miți Suru, Florica Dr. Popoiu, Miți Benția precum și d-nei de onoare Elena Sabadeanu și membrilor comitetului Virginia Vlaicu, Sionia Petrovici, Eugenia Dr. Vecerdes, Elena Navrea, Maria Maximilian, Maria Mediaș și Maria Gr. Popescu.

Totodată exprimă mulțumita sa, și gânilor d-șoare române, cari au lustrat cu multă amabilitate angajamentul pentru aranjarea și decorarea meselor, precum și servirea și vinderea coajului, și adică d-șoarelor:

Mela Popea, Margareta Dușolu, Ileana Petric, Lia Dima, Aquilina Ilasievici, Virgilia Branice, Nuți Uvegeș, Ersilia Navrea, Tani Saftu, Cornelia Bredeeanu, Eivira Mereșiu, Elena Prigou, Ana Poporad, Marioara Blaga, Emilia Florian, Veturia Baciu, Dorica Aron, Valeria Murăroiu, Florica Uvegeș, Ghea Petric.

Cu multă amabilitate ne-au prevenit proprietarii magazinului Jekelius și Stots prin împrumutarea gratuită a vaselor necesare, pentru care se aduce mulțumită.

Din ședința Comitetului ținută în 25 Ian. 1914.

Ioan Lengeru
secretar.

Maria B. Băulescu
președintă.

Un commis

inteligent, cu deplină dexteritate în branșa băcăniei și delicatose; cu perfectă cunoștință și a limbilor germane și maghiare, se angajează în condițiuni favorabile la băcănia

N. Onițiu,
Sibiu (Nagyvárad).

Ștofe de rochi

Barhent.

Boa de blană,
Manșoane

recomandă cu preț ieftin
Fritz Prediger,
Strada Porții

50-400

Cețiți și
răspândiți

„Gazeta Transilvaniei”.

„AJUTORUL”, instit. de credit și economii societate pe acții Șeica-mare

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii, societate pe acții „AJUTORUL” să invite prin aceasta, conform § 16 din statute la

a V-a adunare generală ordinară,

ce se va ține în Vale, în 1 Martie st. n. a. c. la 1 ore d. a. în sala festivă a școlii gr. ort.

Obiectele.

1. Deschiderea adunării, constatarea acționarilor prezenți și a plenipotente or.
2. Raportul direcțiunii.
3. Raportul comitetului de supraveghere.
4. Presentarea bilanțului.
5. Darea absolutorului direcțiunii și comitetului de supraveghere.
6. Alegerea direcțiunii pe 3 ani.
7. Alegerea comitetului de supraveghere pe 3 ani.
8. Stabilirea marcelor de prezență.
9. Eventuale propuneri.

Domnii acționari cari doresc a participa la adunarea generală în senzul §-lui 17 din statute sunt rugați a-și prezenta acțiunile, eventual dovezile de plenipotente cel mult până în 27 Februarie st. n. a. c. la cassa institutului din Șeica-mare, la filiala sa din Mediaș agentura Vale și „POPORUL” din Seliste.

Șeica-mare, 10 Februarie 1914.

Direcțiunea.

Societatea pe acții a primei Berării ung. din Budapesta-Steinbruch

are onoarea a aduce la cunoștința On. public din loc și jur, că vânzarea produselor Berării ce a avut Anton Kassik 36 ani. prin calitatea excelentă a berei și-a câștigat un renume deosebit, și astăzi încoolo o va îngriji nepotul d-l Arthur Morscher, pe care îl recomandă muștele ilor en gros și în detail.

Direcția Primei Berării ung. pe acții, BUDAPEST-STEINBRUCH.

În legătură cu cele publicate mai sus am onoarea a aduce la cunoștința, că am luat vânzarea produselor Primei berării ung. pe acții ca singurul reprezentant, și îmi voi da silința ca pe On. mușterii, prin deosebită curățenie la umplutul sticlelor după metoda modernă să servim prompt.

Comandele de la 5 sticle în sus, se trimit acasă Comandele en gros în butoaie și sticle sunt a se adresa în Strada Canalului Tömös Nr. 8 Telefon Nr. 563. Vânzarea în detail se află Târgul bolilor Nr. 4.

Berea în sticle este astupată cu patent porcelan și pe etichete lângă text pajora ung.

Rugându-mă de o cercetare numeroasă.

semnez cu toată stima

Nepotul lui Anton Kassik Arthur Morscher.

Piept de miel

se capătă în fiecare zi proaspăt în restaurantul la

„Sfatul vechi” (Alten Rathaus)

Târgul Grâului Nr. 3. Telefon Nr. 581.

Prețuri potrivite, beuturi excelente, odăi curate, serviciu solid. Odăi separate pentru societăți mai mari și mici.

Cost în abonament cu cărțile 20% scăzământ după lista de bucate. Bucătărie excelentă ardelenescă. Lunea căpățină de miel ou tarhon, porționu 60 bani.

De o cercetare numeroasă se roagă

HANZ RÖMER
birtaș.

Strămutare de prăvălie.

Aduc la cunoștința On. public că mi-am strămutat prăvălia din strada Mihail Weis în strada Porții 25. Ca până acuma, și de aci înainte mă voi strădui ca prin lucru bun și solid a satisfac și pretensiunile cele mai delicate.

În prăvălie se află un sortiment bogat de ghete pentru bărbați și dame lucrute de mine, cum și ghete americane pentru bărbați și dame lucru de fabrică.

Comandele se execută solid și punctual pe lângă prețuri convenabile

Cu toată stima: NAGY FEREEZ, pantciar.
Brașov, Strada Porții Nr. 25. 2-10.

Abonamente la Gazeta Transilvaniei”

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar.
Adminstr. „Gazetei Transilvaniei”.

ACTIVA.

Bilanț cu 31 Decembrie 1913.

PASIVA.

44,56,77,83 Cassa	21832 05	2 Capital	250000
91 Bon: Hiro Conto Banca Aust. Ung	51273	117 Fond de rezervă	86602 37
102 Cassa de păstrare postală	10030	39 Fond de penziune	12593 76
64,92 Cambii	500867 38	23 Fond de binefaceri	3929 54
65,107 " hipotecare	156214 98	57,78 Depuneri spre fructificare	516875 99
67 95 Imprumut hip.	166884	118 Reescont	78483
06,89 Credite personale	48619 32	38 Dividendă nericeată	240
115 Imprumut de Ct Ct	19862 72	52,63,94,105 Creditori	74 11
33 Efecte	10830	19,98 Interese transitoare anticipate 1914	13342 48
112,114 Realități de vânzare	2016 27	Profit curat	27475 07
41 Edificiul institutului	37473 08		
amortizare	473 08		
17,68 Mobiliar	2641 09		
amortizare	241 09		
20,26,80,82, Diverși debitori și interese			
101, 08,			
111, 113, transitoare restante	22476 57		
	984616 32		984616 32

DEBIT.

Profit și Pierderi.

CREDIT.

73,90 Interese de depuneri	33904 87	58,75 Interese de escont	62212 24
74 Interese de reescont	9946 04	59,110 " de " hip.	14771 35
79 " de Ct Ct	8789 55	61,93 " " imprumuturi hip.	16135 72
Spese:		60 85 " " cred. pers.	10568 30
70,104 salare	6786 56	34 " " Ct Ct.	8389 90
71,106 spese curente	8133 48	116 " " Impromut. de Ct Ct	1096
35 marce de prezență	2810	37 " " de efecte	499 48
72,102 porto postal	931 06		
69 chirie	587		
85 Contribuții:			
directă și aruncuri	10205 16		
10% după interese la depuneri	3390 43		
Amortizare:			
edificiul institutului	473 08		
mobiliar centrala și filiala			
Mediaș	241 09		
Profit curat	27475 07		
	113672 89		113672 89

Șeica-mare, 31 Decembrie 1913.

Direcțiunea.

Sever Cheșian m. p. președinte.

per. pa. Nistor m. p. contabil.

Dr. Constantin Bucsan m. p. v. președinte.

Valer Millea m. p. Nicolae Tamas m. p. Ghorghe Salomic m. p.

Cons. Pipuriță m. p.

Dr. David Bleahu m. p.

Ioan Hanzu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat conturile de mai sus și le-am aflat în consonanță cu registrele institutului.

Șeica-mare 10 Februarie 1914.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE:

Aron Domșa m. p. președinte.

Popa N. Ioan m. p.

I. Herța m. p.

V. Tipuriță m. p.

LABORATORU-RÖNTGEN. Medic primar DR. JEKELIUS.

Consultațiune 1-3 oare.
Str. Vămii nr. 3. Cu excepție
Dumineca și sărbători.

THEXTRA

cel mai fin extract de ceal fluid
Bun și ieftin.

Indispensabil pentru economii
Se capătă la I. L. A. Heshaimer
Victor Schreiber, Brüder Fleischer
Julius Teutsch, drogerie, Alired
Kamner, Karl Irk's succesorii,
Heinrich Peterberger, N. Grădi-
nar, Coleșa & Pană, Seewald succ.
3-52 E. Mönich etc